

มอบให้เจ้าพระยา...
ปี ๒๕/๒๕
กรุงเทพฯ

ปรีดา ปัญญาจันทร์ เรื่องและรูป

สุวิธยาสาส์น จัดพิมพ์

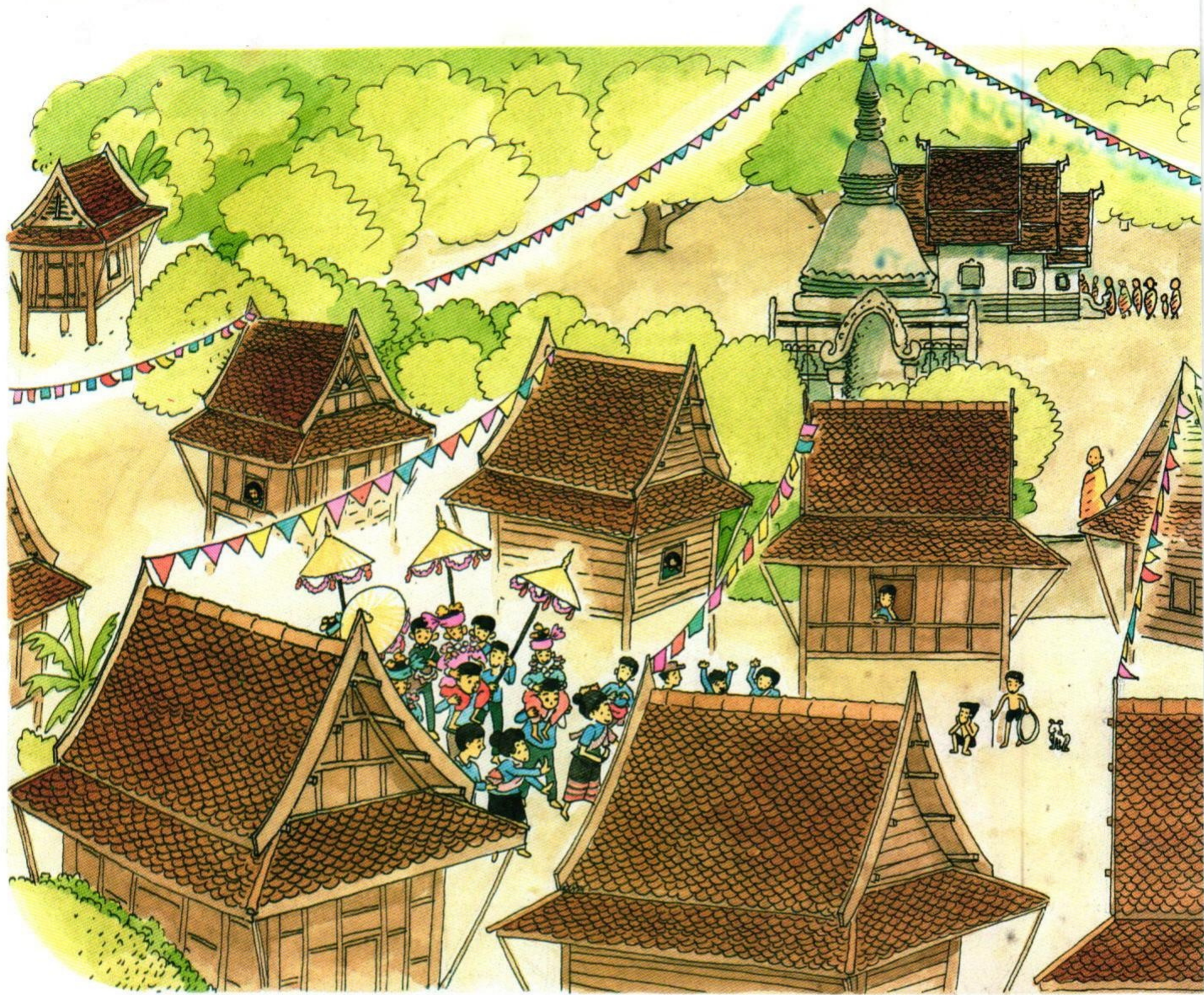
ชมรมเด็ก จัดจำหน่าย

323 หมู่ 1 ซอยธีรพัฒน์ ถนนประชาอุทิศ บางมด ราษฎร์บูรณะ

กรุงเทพฯ 10140 โทร. (02) 427-1703, 427-5709

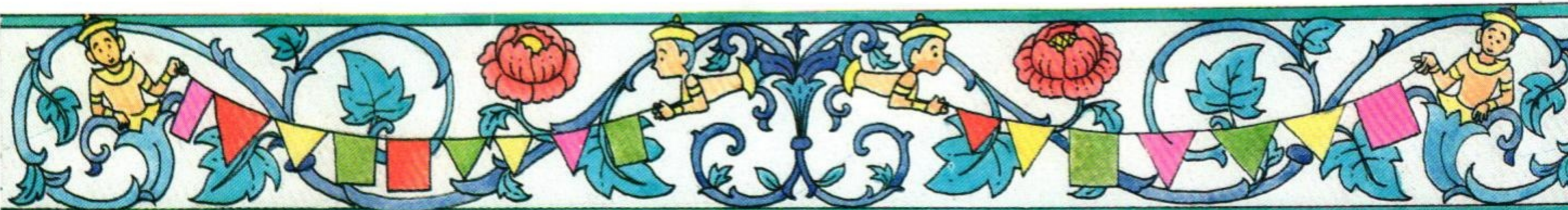
ตู้ ปณ.14-9 กรุงเทพฯ 10140

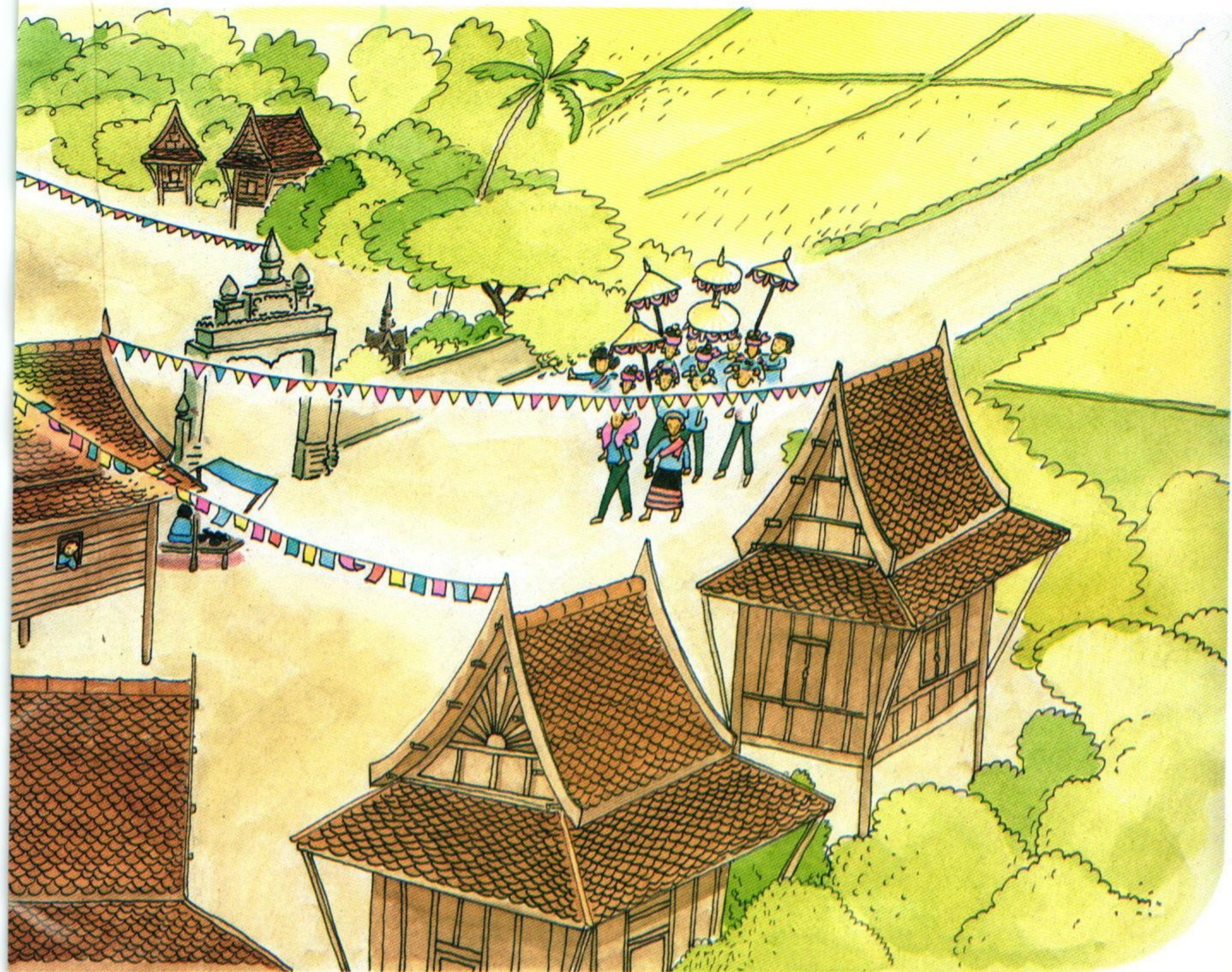
พิมพ์ครั้งแรก ตุลาคม 2530 ราคา 20 บาท

แผ่นผ้าปลิวสับตอยู่บนยอดเสา หรือแผ่นกระดาษหลากสีรูปสามเหลี่ยม
ที่ปลิวระบัดบนราวเชือกและแผ่นผ้าวาดลายตัวตะขาบใหญ่ที่ไหวคล้ายมีชีวิต
บนเสาหงส์กลางลานวัด สิ่งเหล่านี้คือธง บางครั้งธงเป็นเครื่องหมายแห่งชัยชนะ
แต่บางครั้งธงก็เป็นเครื่องหมายของการพ่ายแพ้ ธงยังเป็นเครื่องหมายของ
ความรื่นเริง เป็นเครื่องหมายแสดงความเศร้าโศกและในบางครั้งธงก็เป็นสิ่ง
ปลุกเร้าจิตใจให้ฮึกเหิม

แต่ก่อนธงใช้ในพิธีทางศาสนาเท่านั้น ต่อมาจึงมีการนำไปใช้เป็นธง
ประจำตัว ธงประจำบ้าน ธงประจำทัพ และธงประจำชาติตามลำดับ ธงแบ่งตาม
ลักษณะการติดแขวนได้ 3 อย่างคือ

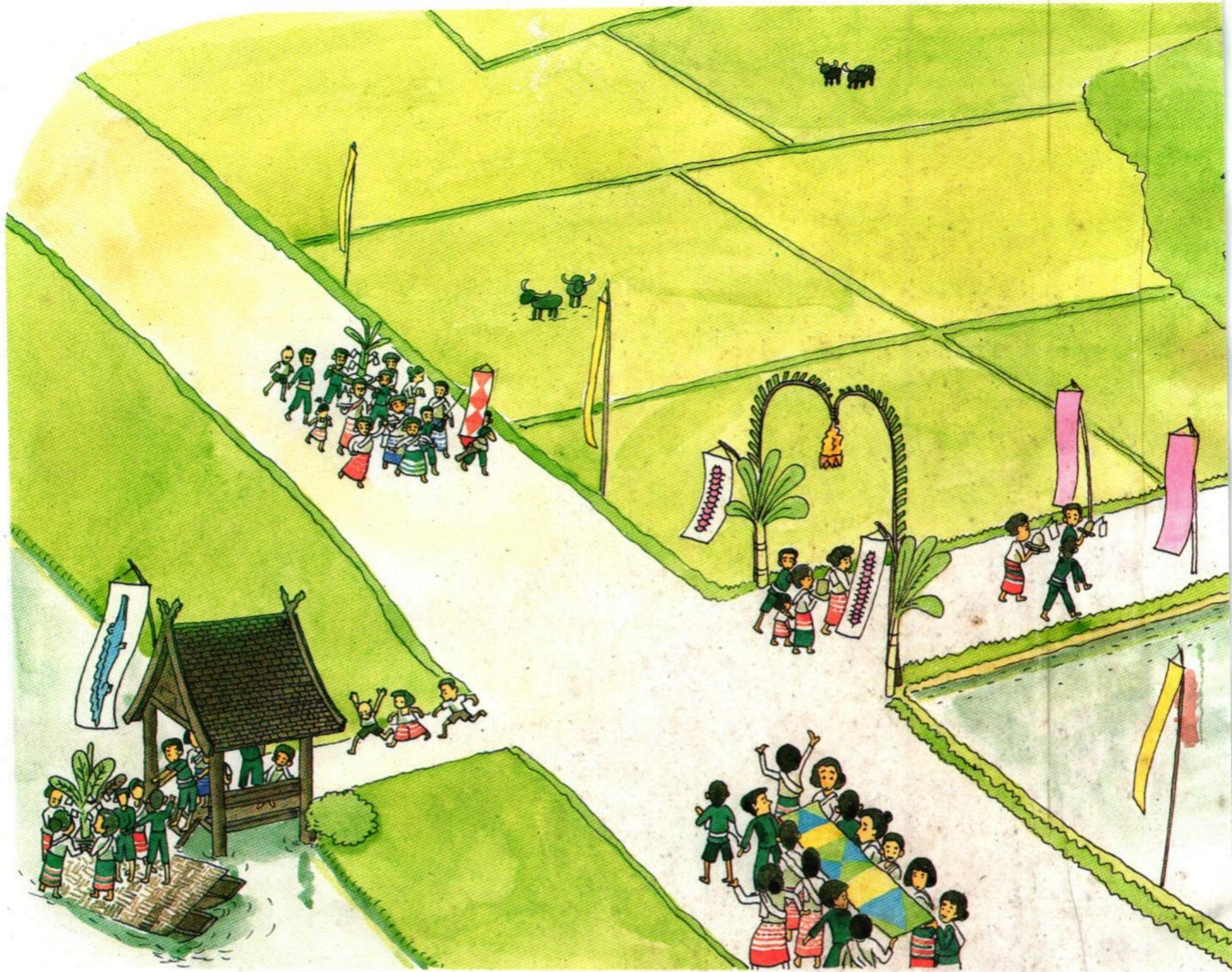

1. ธงราว

ธงราวทำด้วยผ้าหรือกระดาษตัดเป็นรูปสามเหลี่ยมหรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า ปลายด้านที่ไม่ใช่ปลายแหลมจะผูกติดกับเชือกโยงไว้ตามที่ต่าง ๆ ธงราวเดิมใช้ในพิธีทางศาสนาเท่านั้นเพื่อใช้แทนด้ายสายสิญจน์ บางท้องที่ใช้ใบไม้แทนกระดาษหรือแทนผ้า ธงราวจะผูกโยงจากรูปเคารพบูชามายังที่กระทำพิธี ปัจจุบันนี้ธงราวนิยมใช้ในงานรื่นเริงและงานแสดงกันมากเพราะเมื่อประดับธงราวแล้วจะทำให้เกิดสีสันงดงาม ตื่นตา ตื่นใจแก่ผู้ชมยิ่งขึ้น

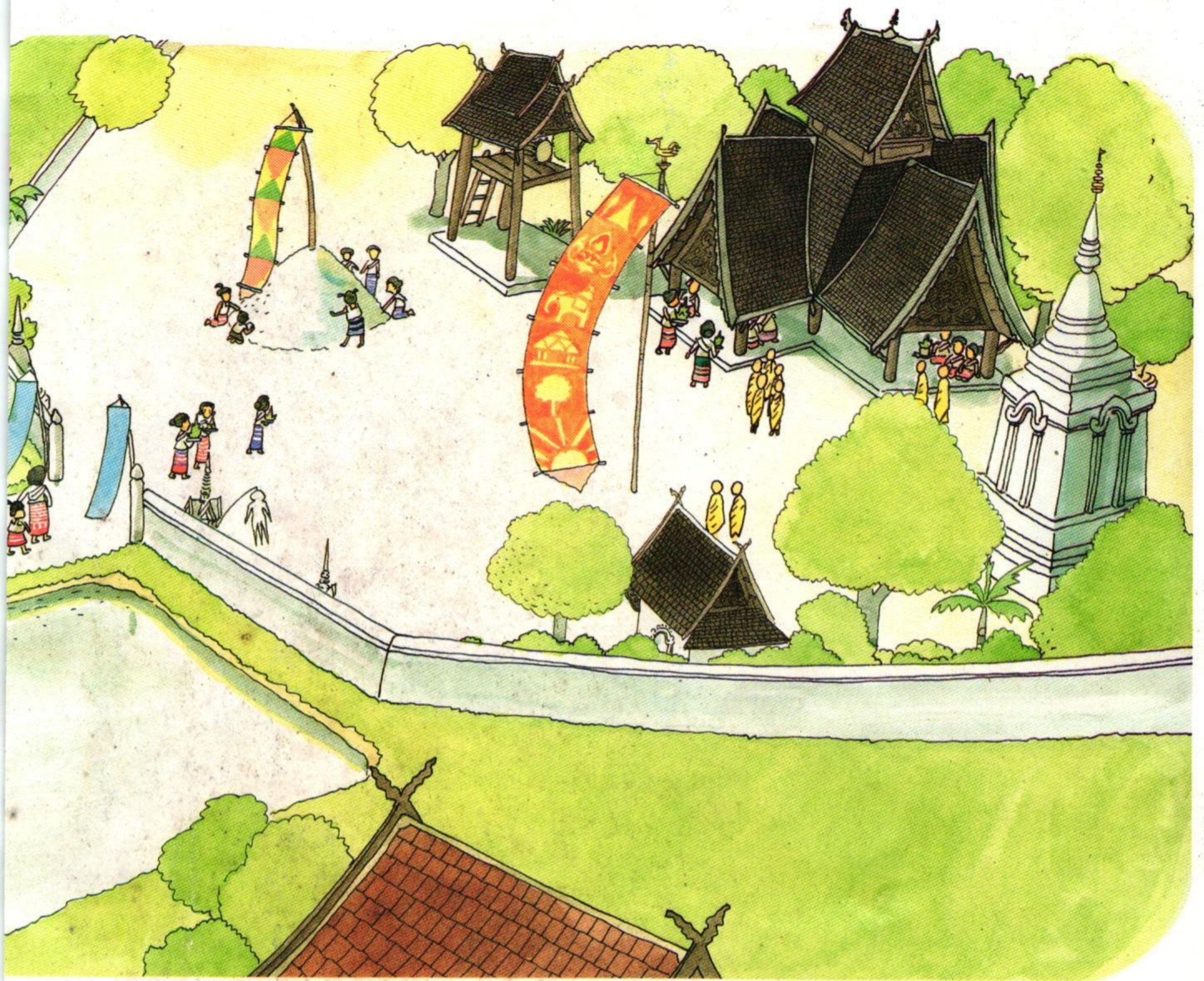

2. ธงตะขาบ

ธงตะขาบคือธงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทำด้วยผ้าหรือวัสดุอย่างอื่น เช่น ไม้ แผ่นเงินหรือแผ่นสังกะสีก็ได้ เขาจะวาดรูปตะขาบลงบนแผ่นวัสดุที่ใช้ทำธง แล้วนำไปแขวนไว้บนปลายเสา ธงตะขาบนี้ใช้ในพิธีทางศาสนา ใช้ในงานบุญ งานวัดเป็นส่วนมาก รูปแบบของธงตะขาบจะดัดแปลงให้สอดคล้องกับงาน เช่น งานทอดกฐินที่ทอดทางน้ำก็เขียนรูประฆังแทนรูปตะขาบและแขวนธงรูประฆังนี้ไว้ที่หน้าน้ำและทางเข้าวัด งานทอดกฐินที่ทอดทางบกก็จะเขียนรูปตะขาบแขวนไว้ตามทางเข้าวัด งานศพจะใช้กระดาษสาขาว 1 คอก วาดรูปลงบนกระดาษสา

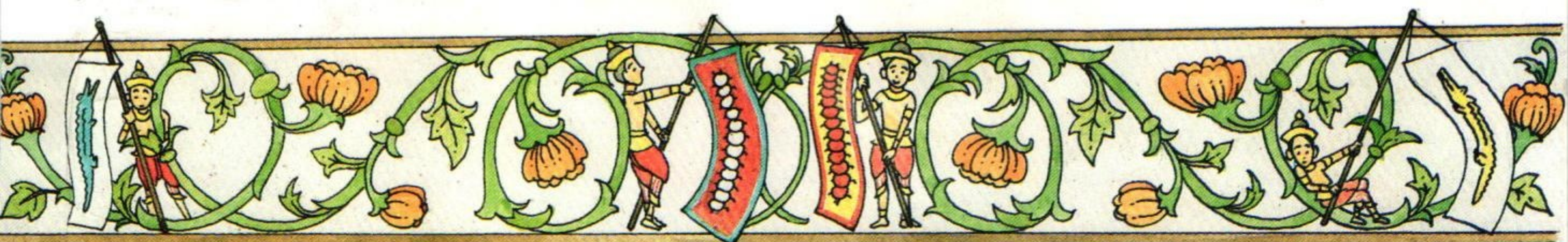

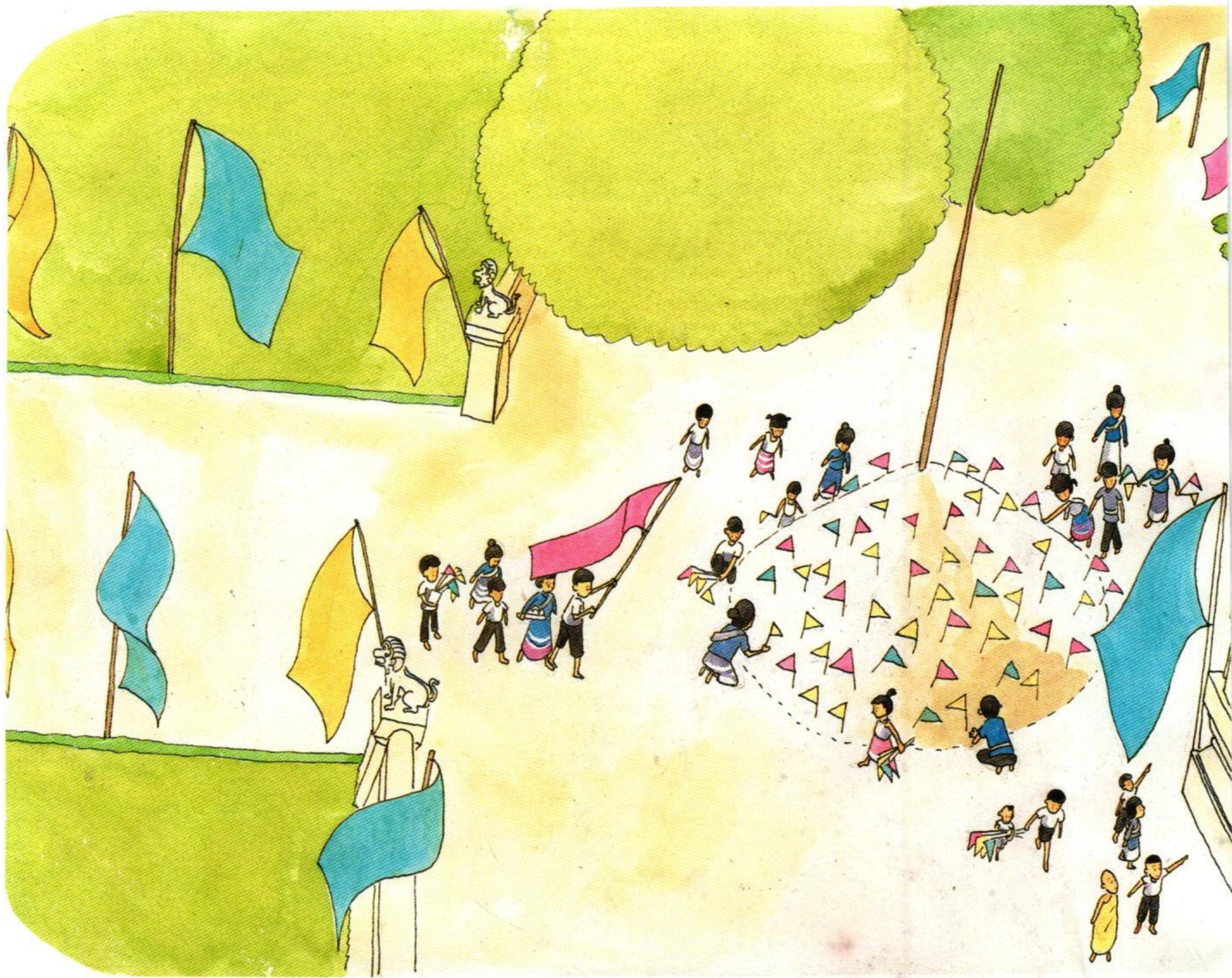

นี้เพื่อใช้เป็นธงนำหน้าศพ

เชื่อกันว่าชาวมัณเฑาะว์เป็นผู้ทำธงตะขาบขึ้นใช้ก่อน ตัวตะขาบที่ชาวมัณเฑาะว์
วาดลงบนแผ่นผ้าจะมีไม้คั่นเป็นช่วง ๆ 9 ช่วง ซึ่งสมมติว่าเป็นนมของตะขาบ
ตะขาบตัวเมียมี 1 ปาก ส่วนตัวผู้จะมี 2 ปาก ที่ปากตะขาบจะมีแป้ง กระจก หวี
เส้นผม และผ้าเช็ดหน้าแขวนไว้ด้วย ธงตะขาบจะปักไว้ที่เจดีย์ทราย
หรือแขวนไว้บนเสาหงส์

ทางภาคเหนือเรียกธงตะขาบว่า ดุง

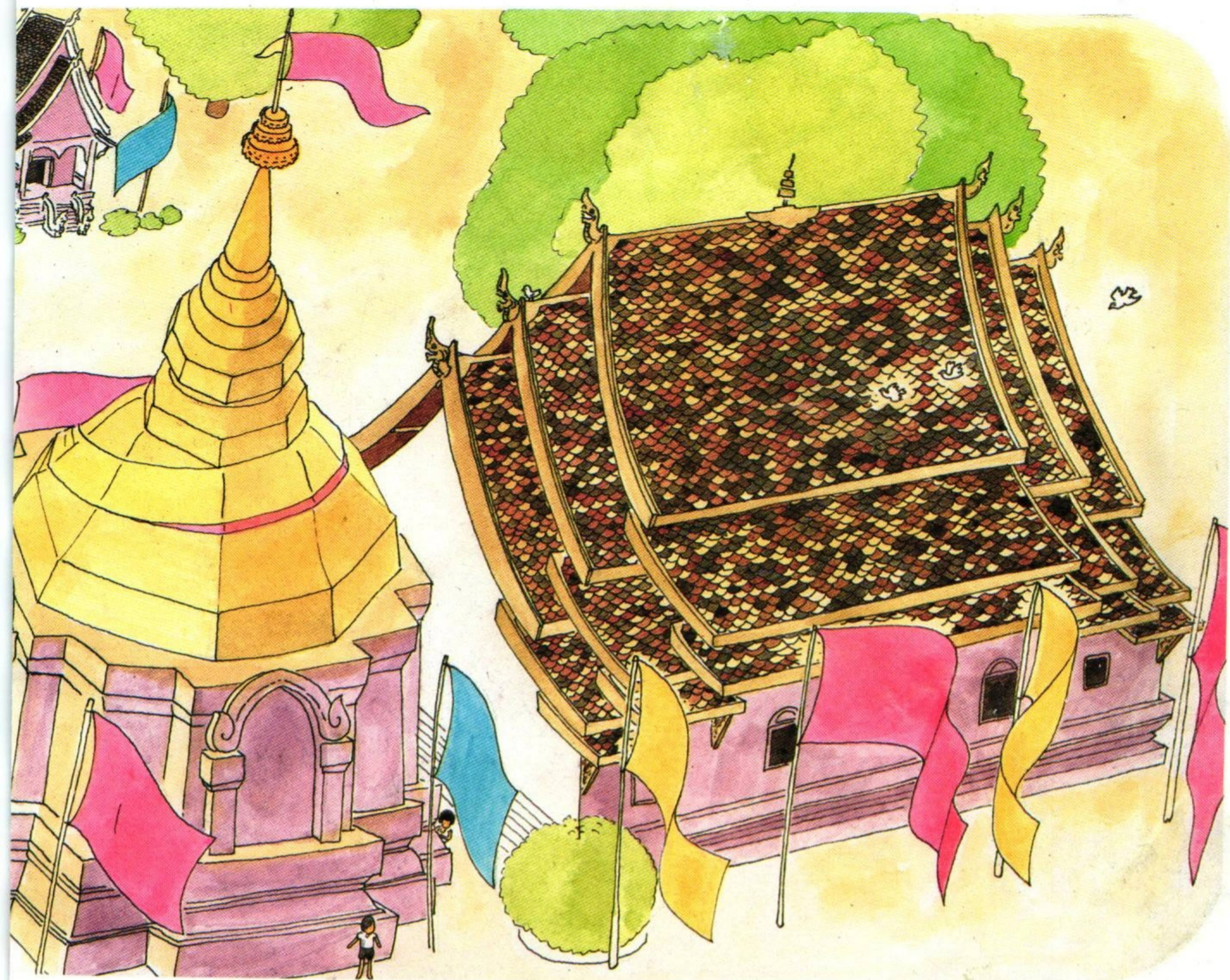

3. ธงปลายเสา

ธงปลายเสาคือธงที่ทำด้วยผ้า ใช้ชักขึ้นสู่ปลายเสา ซึ่งรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สี่เหลี่ยมจัตุรัสและรูปสามเหลี่ยม ถ้าเป็นรูปสามเหลี่ยม เรียกว่าธงไชย ธง ปลายเสาเป็นธงที่ใช้มากที่สุดเพราะเมื่อชักและประดับ ในสง่า เดิมนั้นธงปลายเสาใช้ในการสงครามไม่ว่าจะเป็นการรบ... ษา จึงมีการนำธงปลายเสาไปใช้ในเรือสินค้า นำมาชักและประดับ ๑ และในที่สุดก็ใช้ในทุกที่

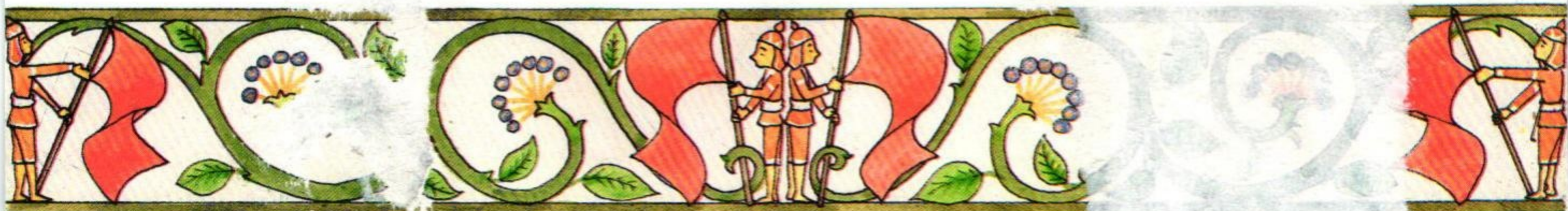
ธงไชย คือธงปลายเสาชนิดหนึ่ง ลักษณะเป็นธงรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก
 จีนเรียกธงชนิดนี้ว่า ธงมังกร ธงมังกรของจีนจะเอาด้านที่เป็นส่วนสูงของ
 สามเหลี่ยมมุมฉากติดกับปลายเสา แล้วทำครีบริปูเปลวเพลิงติดชายธง
 ที่เหลือ ส่วนธงไชยของไทยจะเอาด้านที่เป็นฐานของสามเหลี่ยมมุมฉาก
 ติดกับปลายเสา แล้วทำเปลวเพลิง 2-3 เปลวเท่ากันติดชายธง ธงไชยใช้สำหรับ
 ขบวนขนาดใหญ่ เช่น ขบวนเสด็จพยุหยาตรา เป็นต้น

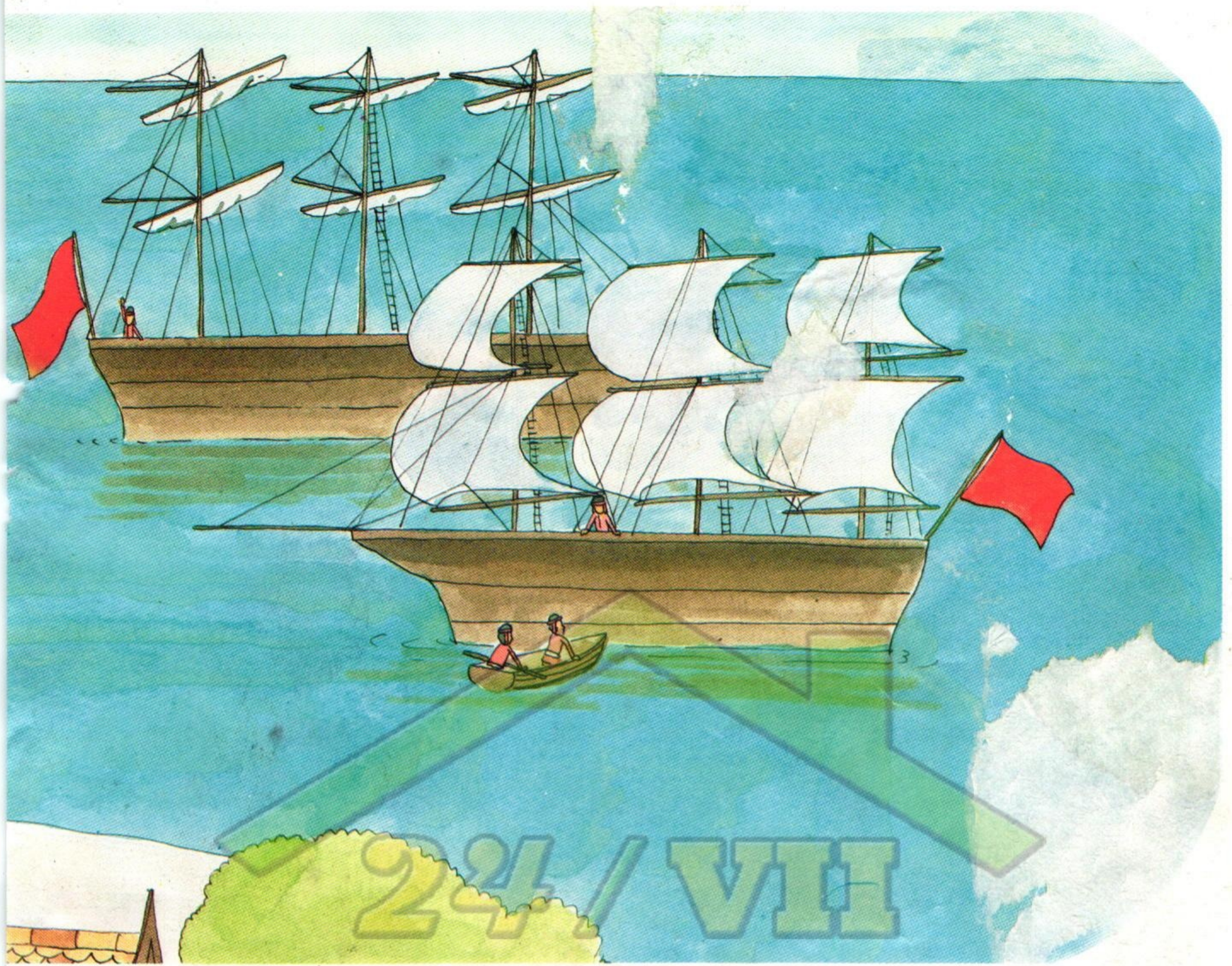

ธงชาติส่วนใหญ่จะใช้เป็นธงปลายเสา
เริ่มใช้ตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา ธงชาติเป็น
เครื่องหมายแสดงความเป็นชาติ นอกจากนี้ยัง
ใช้ในกองทัพ คือกองทัพจะใช้ธงสีต่าง ๆ เป็น
เครื่องหมายประจำทัพ หรือไม่กี่เป็นสีตามวัน
นั้น ๆ

เรือกำปั่นเดิน... สีแดงเป็น
เครื่องหมายและธงแดง... ใช้มา
จนถึงรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

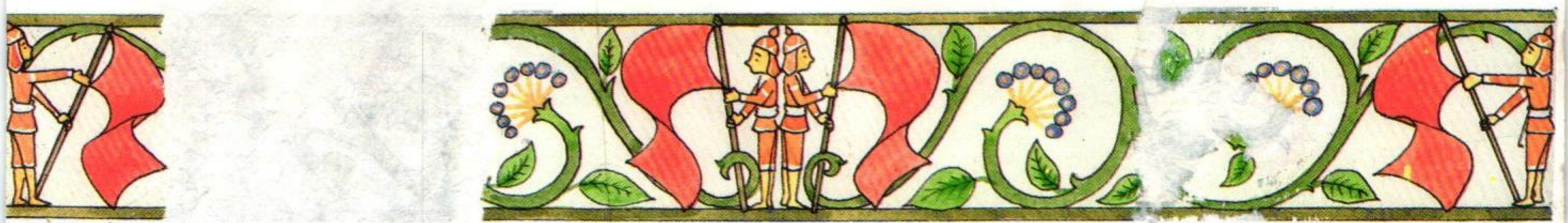

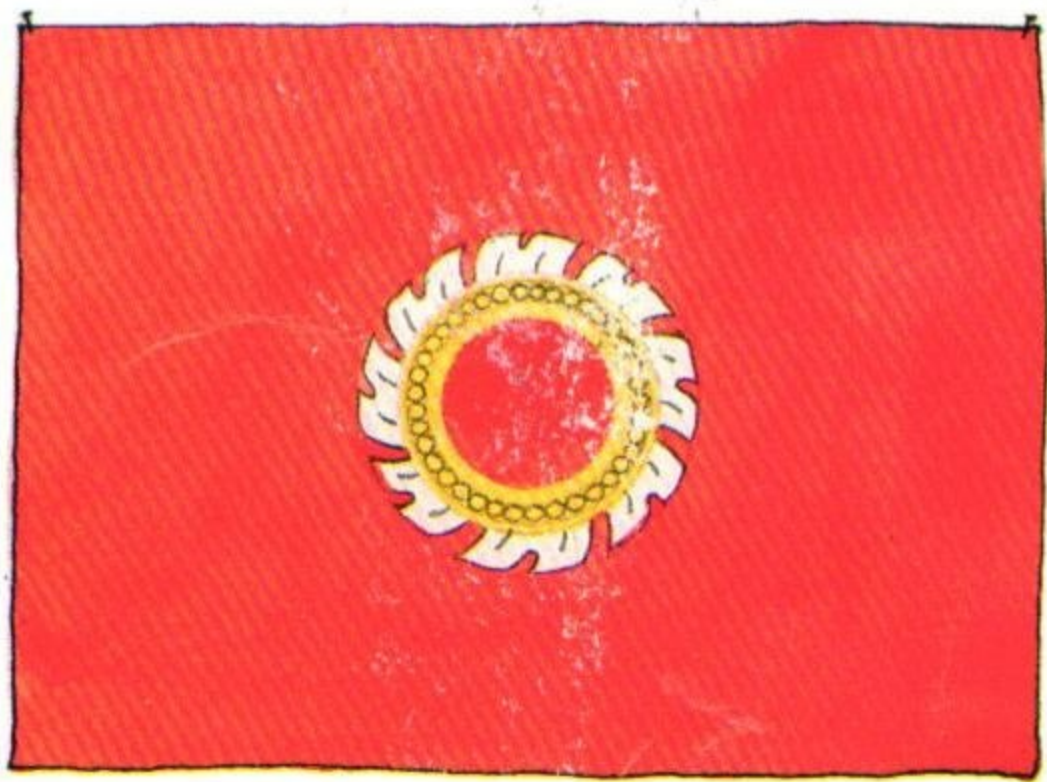
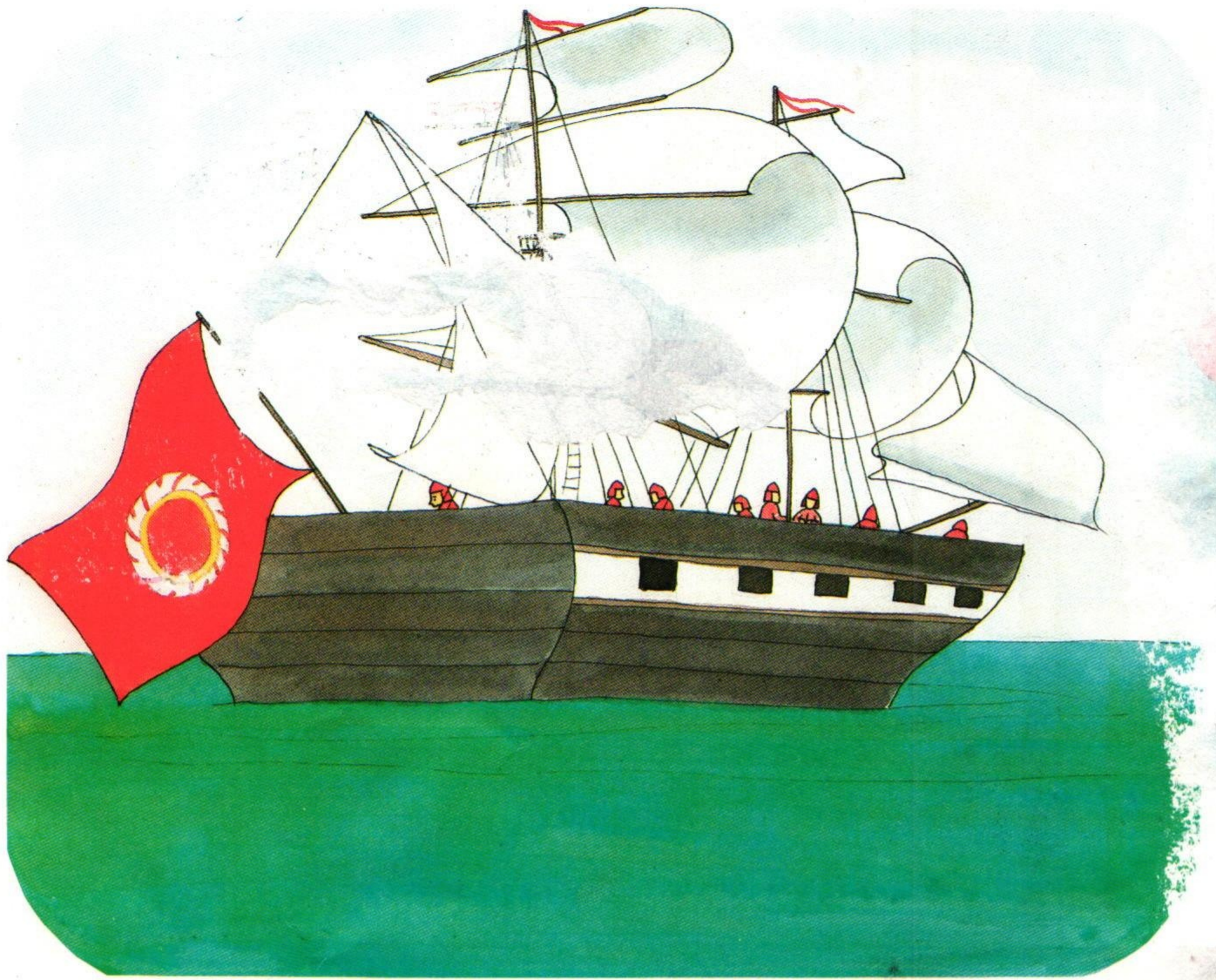
24 / VII

ຫ້າມຈຳໜ່າຍ

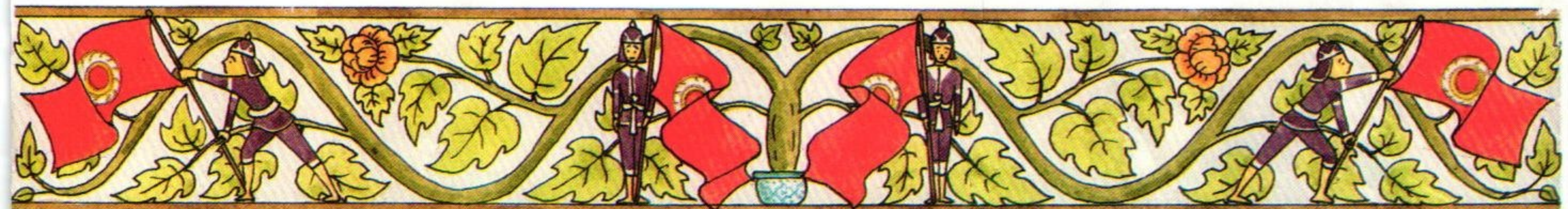

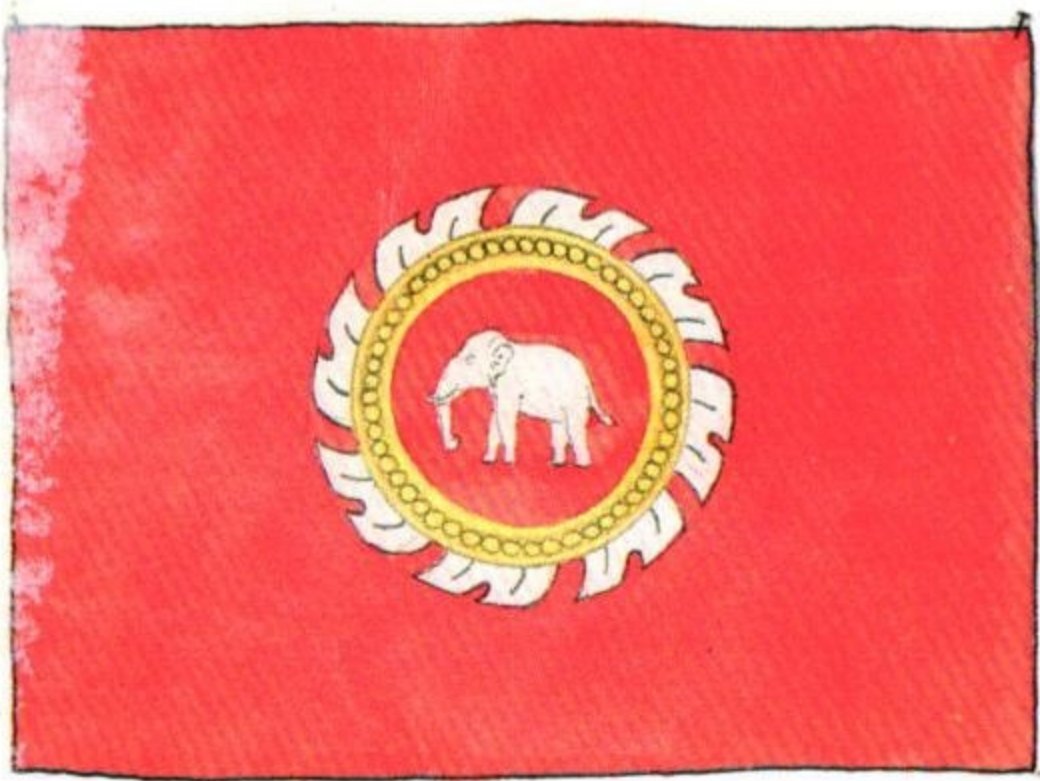
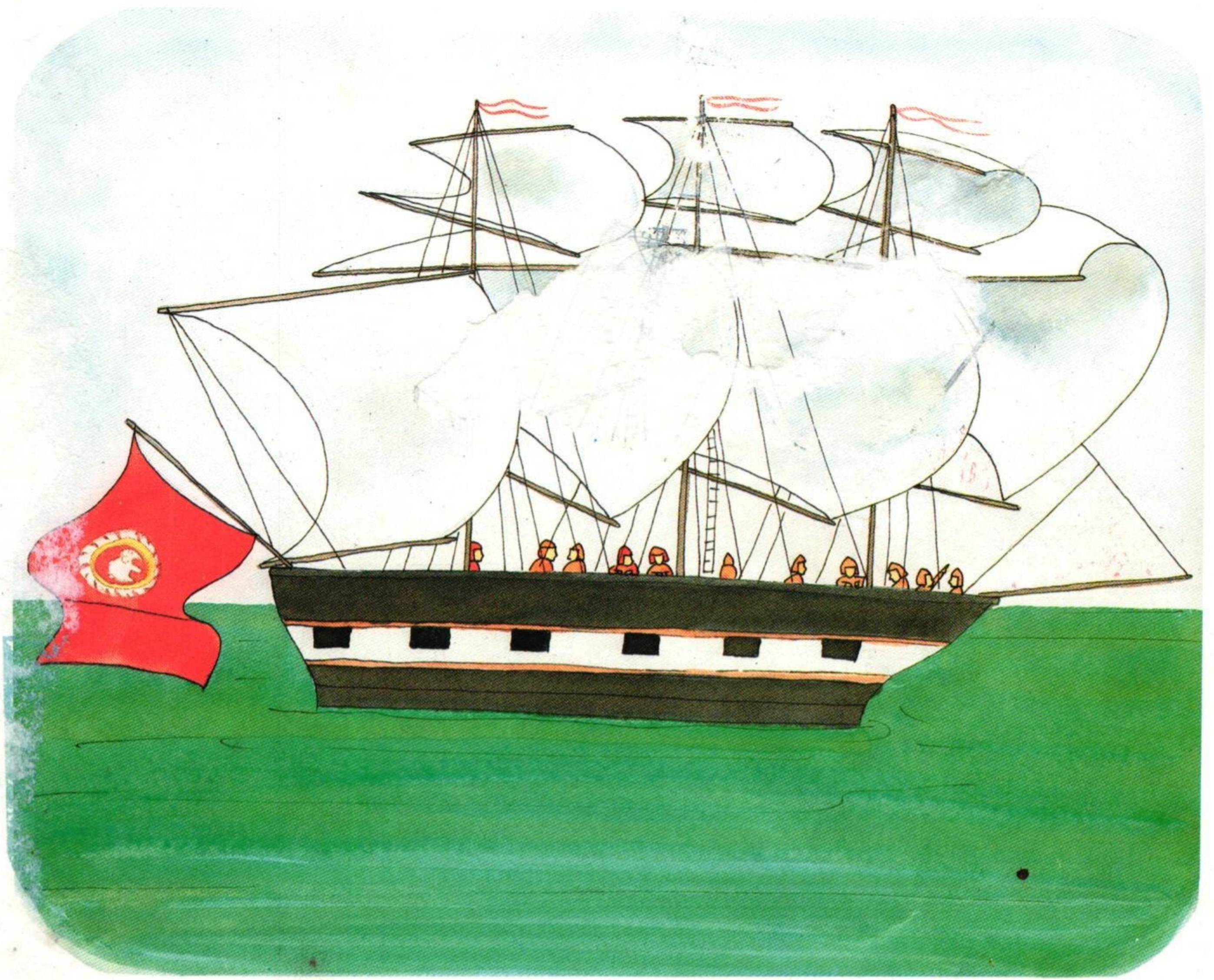
໑໓

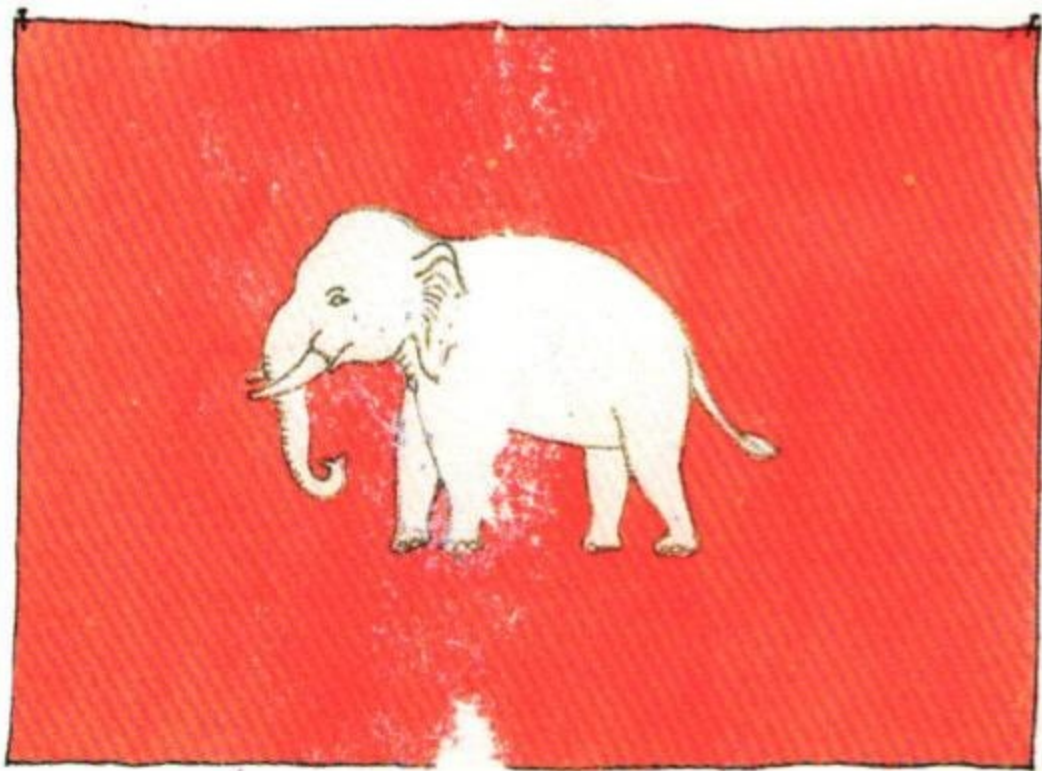
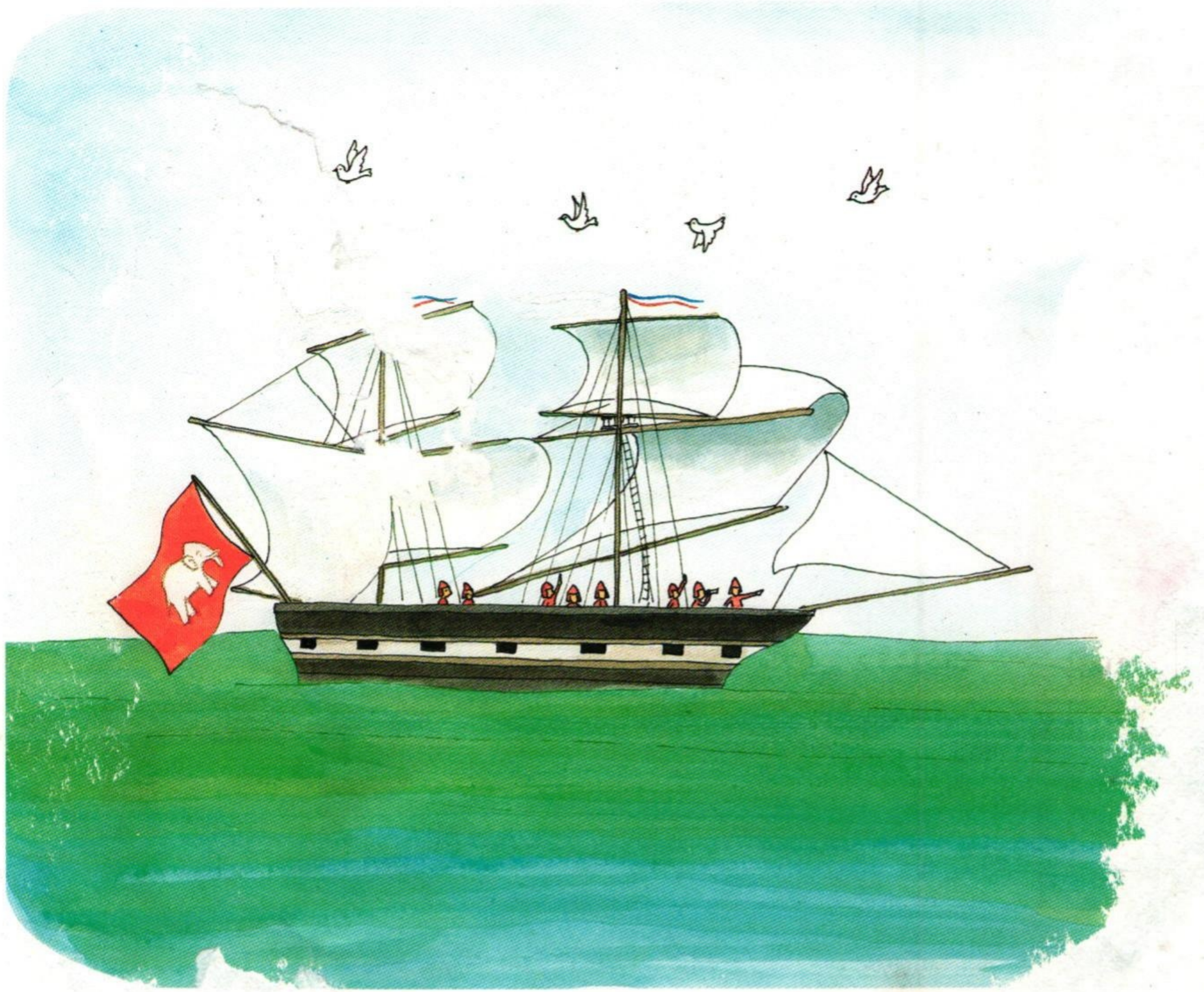
ในรัชสมัยของสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
มหาราช ธงชาติไทยที่ใช้กับเรือกำปั่นมี 2 ชนิด คือ
ธงพื้นแดงมีรูปจักรสีขาวอยู่ตรงกลางธง แต่จะใช้ธงนี้
กับเรือหลวงเท่านั้นเพราะรูปจักรเป็นเครื่องหมายของ
พระเจ้าแผ่นดิน ส่วนเรือราษฎร์จะใช้ธงแดงธรรมดา

เมื่อประเทศอังกฤษตั้งสถานีการค้าที่สิงคโปร์และ
ติดต่อการค้ากับไทยในสมัยสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า-
นภลัย ก็เกิดความลัสนขึ้น เพราะธงแดงที่ไทยใช้
ติดบนเรือกำปั่นนั้นซ้ำกับธงแดงของเรือสิงคโปร์ รัชกาล
ที่ 2 จึงโปรดเกล้าฯ ให้เพิ่มรูปช้างสีขาวไว้ในวงจักร
ติดไว้กลางธงแดง ที่เป็นช้างสีขาวเพราะในรัชสมัยของ
พระองค์ทรงได้ช้างเผือกมา 3 เชือก แต่เรือพ่อค้าทั่วไป
ยังคงใช้ธงแดงอยู่ตามเดิม

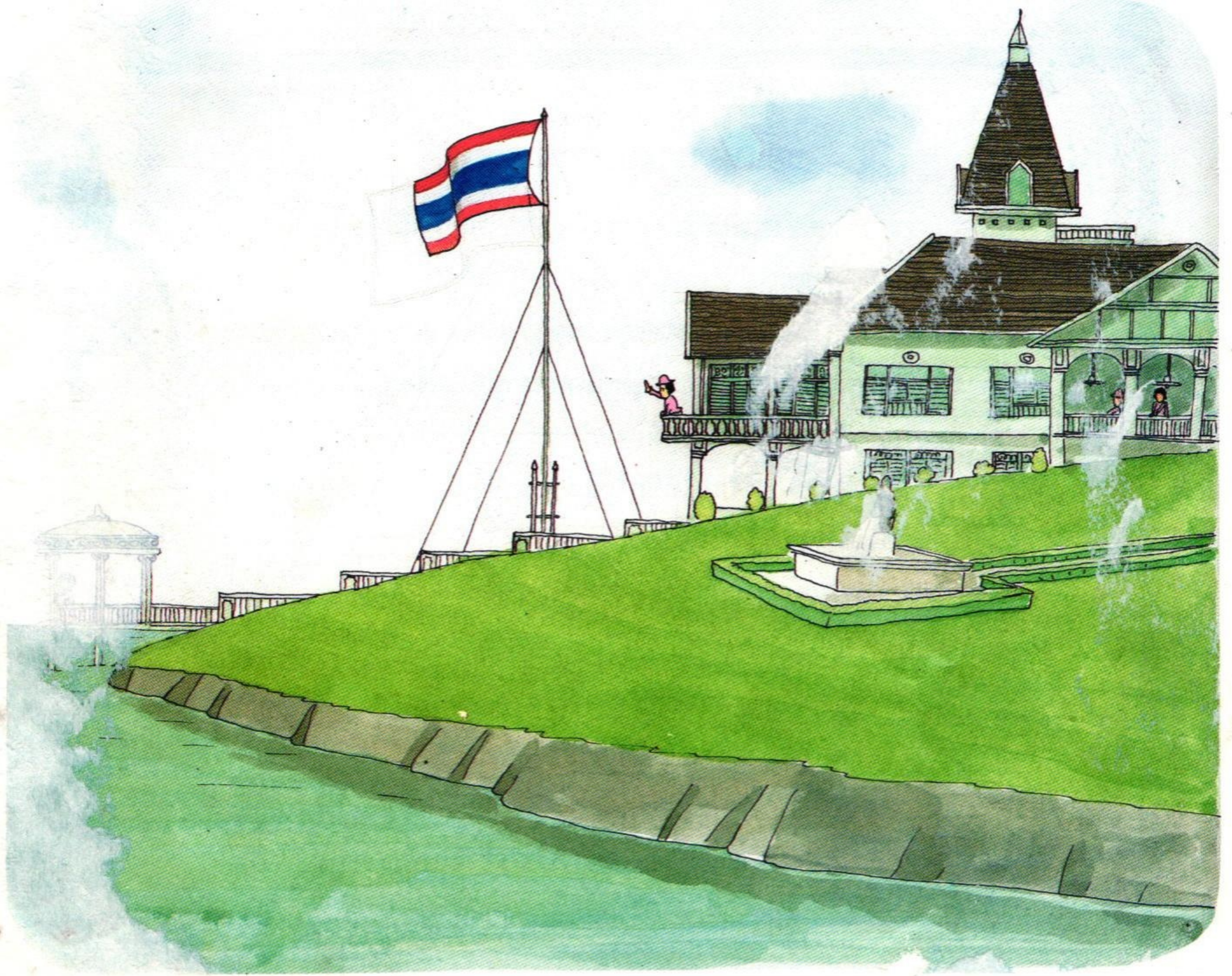

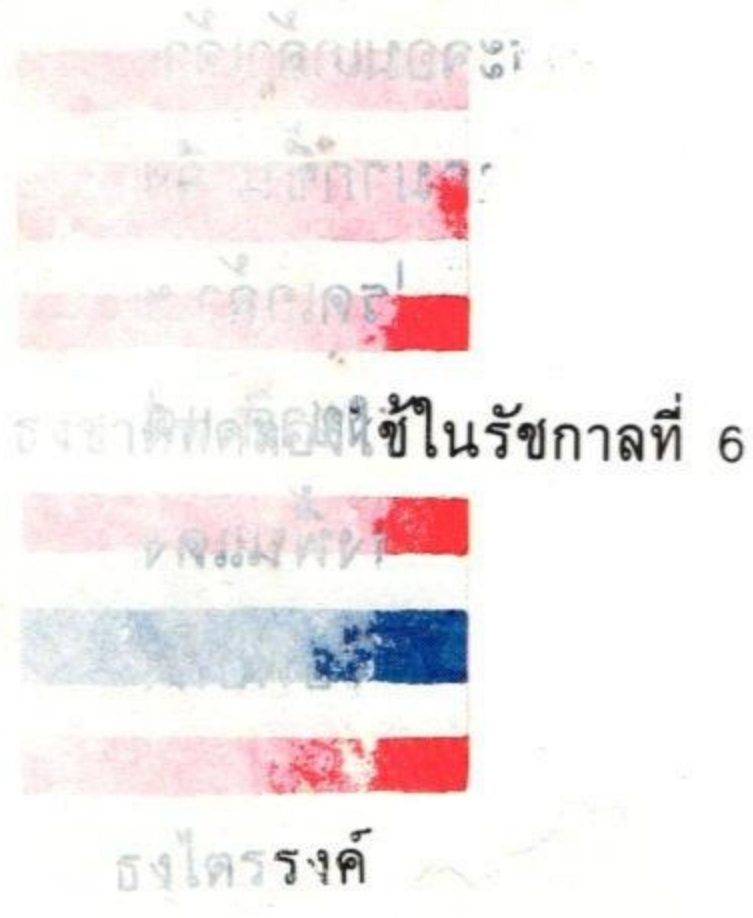
ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

อยู่หัว มีการติดต่อซื้อขายกับชาวตะวันตก
จำเป็นต้องมีธงประจำชาติ รัชกาลที่ 4 จึงโบ
ให้ใช้ธงช้างที่ประดิษฐ์ขึ้นในรัชกาลที่ 2 เป็นธ
ให้เอารูปจักรออก ธงชาติไทยยุคแรกจึงเป็นธ
มีรูปช้างสีขาวหันหน้าเข้าหาเสาธงใช้ชักในเรือ
และเรือสำเภาชนทั่วไป

พ.ศ. 2460 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริถึงการที่ประเทศไทยประกาศสงครามต่อเยอรมันและออสเตรีย-ฮังการี เพื่อแสดงความเจริญและยิ่งใหญ่ของประเทศจึงโปรดเกล้าฯ ให้แก้ไขธงชาติจากธงช้างสีขาวยาวเป็นธงแถบสี 2 สีมี 5 แถบ คือ สีแดง สีขาว สีแดง สีขาว สีแดง เพื่อง่ายแก่การทำและทรงนำไปชาติดัดปลายเสาเป็นจำนวนมากเพื่อทดลองที่สนามเสือป่าอยู่หลายวัน ปรากฏว่าดูจืดชืดไป จึงโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนแถบแดงตรงกลางธงเป็นสีน้ำเงิน อันเป็นสีประจำวันคล้ายวันประสูติของพระองค์ จึงเกิดธงไตรรงค์ขึ้น สีแดง หมายถึงชาติ สีขาว หมายถึงศาสนา สีน้ำเงิน หมายถึงพระมหากษัตริย์

ธงเยาวราชใหญ่

ใช้สำหรับชักขึ้นบนเสาใหญ่ในเรือพระที่นั่งหรือเรือรบที่สมเด็จพระยุพราชเสด็จโดยพระราชอิสริยยศเป็นเครื่องหมายว่าได้เสด็จโดยเรือลำนั้น

ธงเยาวราชน้อย

ธงพระวรชายนางแห่งพระเยาวราชน้อย (ธงเยาวราชใหญ่ฝ่ายใน)

ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน

ใช้เป็นเครื่องหมายสำหรับพระธิดาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ว่ารัชกาลใด ๆ ถ้าเสด็จในเรือลำนั้นโดยพระราชอิสริยยศ

ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายใน

ใช้แทนธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายในเมื่อไม่ต้องการให้ยิงสลุดถวายค่านับ